

Харківський професійний ліцей швейного і хутового виробництва

**«УДОСКОНАЛЕННЯ
ПРАВОПИСНОЇ
ГРАМОТНОСТІ»**

**МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
УРОКУ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

Викладач: Н.В.Борисенко

ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕМИ

Урок «Удосконалення правописної грамотності» є 1-м у межах теми «Орфографічно-пунктуаційний практикум», на яку відводиться всього 5 уроків.

Оскільки дана тема є останньою у вивченні української мови, то уроків вивчення нового матеріалу вона не містить, а основним завданням є удосконалення набутих раніше знань, вмінь і навичок учнів/учениць, підготовка до семестрової контрольної роботи (диктант), повторення до ДПА та ЗНО.

У результаті проходження даної теми учні/учениці повинні:

1. Удосконалити свої знання з українського правопису.
2. Удосконалити вміння і навички із застосування знань, зокрема і в незвичних умовах.
3. Уміти аналізувати свої помилки та знаходити шляхи щодо подолання певних прогалин у знаннях.
4. Самостійно підвищувати рівень знань.
5. Прагнути застосовувати набуті знання, вміння, навички, а також пишатися своїми результатами.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УРОКУ «УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОПИСНОЇ ГРАМОТНОСТІ»

ДОКУМЕНТАЦІЯ: навчальна програма, робоча програма, тематичний план, поурочно-тематичний план, критерії оцінювання навчальних досягнень учнів, паспорт комплексно-методичного забезпечення предмета, методична розробка уроку.

НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ: Пентилюк М. І., Горошкіна О. М., Попова Л. О. Українська мова: підручник для 11 класу (рівень стандарту).- К.: Освіта, 2011.

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ: комп'ютер.

ЗОБРАЖУВАЛЬНІ НАОЧНІ ПОСІБНИКИ: стенди, плакати.

ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ:

- Опорний конспект (+ елементи прийому оцінювання «Rating»).
- Інструкція для проходження квесту.
- Квест-карти з маршрутами.
- Гра "КВЕСТ".
- Інтерактивні вправи: «Голосування», «Ребус», «Заповни прогалини», «Від звуку до букви», «Перетворення», «Розподільний самодиктант», «Сонячна лотерея», «Логікон».
- Рефлексивні вправи: «Квітка настрою», «Коло-Я».
- Вправа-енергізатор «Шалене курча».
- Самостійна робота «Знайди, вибери, розподіли».

ІНШЕ:

- Пов'язки на руку для капітанів (3шт).
- Наліпки з номерами для координаторів.
- Епіграф на аркушах.
- Диференційоване домашнє завдання.

ЧАСОВА СХЕМА УРОКУ

№	Етап уроку	Час
I.	Організаційний момент	2 хв
II.	Мотивація навчальної діяльності учнів	4 хв
III.	Повідомлення теми уроку	4 хв
IV.	Актуалізація опорних знань	4 хв
V.	Узагальнення й систематизація знань і способів діяльності	8 хв
<i>Психологічний тренінг</i>		2 хв
VI.	Застосування знань, умінь, навичок	8 хв
VII.	Контроль і самоконтроль знань, умінь і навичок	4 хв
<i>Спортивна зупинка</i>		2 хв
VIII.	Підбиття підсумків уроку	2 хв
IX.	Рефлексія	3 хв
X.	Домашнє завдання	2 хв
ЗАГАЛЬНИЙ ЧАС		45 хв

Тема уроку: УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОПИСНОЇ ГРАМОТНОСТІ

За дидактичною метою: Урок застосування знань, умінь та навичок.

У структурі: Повторення основних понять теми, закономірностей, правил.
Виконання практичних завдань на повторення та застосування.

Форма проведення: УРОК-КВЕСТ

Мета:

Навчальна: Продовжувати навчати учнів/учениць у нових, незвичних умовах застосовувати набуті знання, вміння і навички з правописної грамотності; повторити основні поняття теми, правила правопису шляхом виконання практичних завдань, інтерактивних вправ.

Розвиваюча: продовжувати формувати вміння учнів/учениць самостійно в комплексі застосувати знання, уміння й навички; розвивати вміння творчо та критично мислити, швидко приймати рішення, працювати в колективі і нести відповідальність.

Виховна: виховувати повагу до української мови, самоповагу, усвідомлення себе особистістю, грамотною людиною, бажання відчувати свою користь для інших учасників/учасниць команди.

У цілому мета передбачає продовження формування та застосування таких життєвих компетентностей, як *мовна та мовленнєва, соціальна, громадянська, інформаційно-цифрова, ініціативність та самовираження.*

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент (2хв.)

- ✚ Привітання.
- ✚ Перевірка готовності кабінету та учнів/учениць до уроку.
- ✚ Визначення відсутніх.
- ✚ Ділення групи на 3 команди.
- ✚ Вибори лідерів/лідерок команд. (отримують кольорові пов'язки на руку)

II. Мотивація навчальної діяльності (4хв.)

✚ Вправа «Голосування».

Репліка викладачки: Шановні учні та учениці, почнемо урок з голосування. На дошці ви бачите 2 повідомлення. Прочитайте їх. (пауза) Яке вам здається привабливішим?

1. <i>Добрий день! Запрошую Вас на квест. Обіцяю, що Ви прекрасно проведете час! Пропоную в дружній атмосфері отримати нові вміння й чудовий настрій! Бажаю успіхів і вірю в Вас!</i>
2. <i>Заходьте на квест! Ви прикрасно проведете час! Препрошую в дружній атмосфері отримати нові вміння і чудесний настрій! Бажаю успіхів й віру у вас!</i>

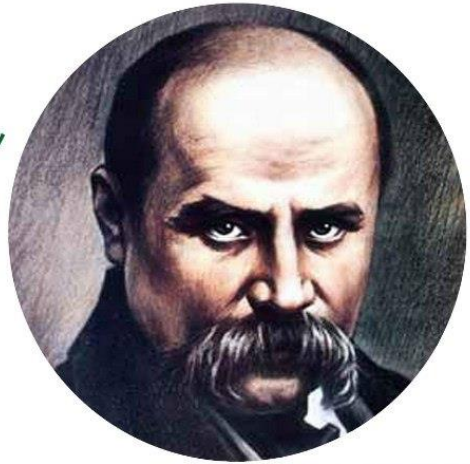
Орієнтовний висновок:

- ✚ Ви обрали 1 повідомлення. Чому? (відповіді учнів/учениць).
- ✚ А якою ви уявляєте людину, яка могла написати 1 повідомлення? А 2-ге? (відповіді учнів/учениць).
- ✚ Отже, ми звертаємо увагу на грамотність написаного і робимо висновки, причому не тільки щодо освіченості того, хто написав щось (чи документ, чи книгу, чи просто sms), але в підсвідомості вимальовується і психологічний портрет людини.

Робота з епіграфом (*епіграф надрукований і на магнітах на дошці*):

Якби ви вчилися так, як треба,
То и мудрість би була своя.

Тарас Шевченко

Репліка викладачки: Епіграфом до сьогоднішнього уроку є слова Тараса Шевченка. (*зачитує епіграф*) Будь ласка, поясніть, як ви їх розумієте? (*відповіді учнів/учениць*).

Отже, грамотність – це невід’ємна риса освіченої, відповідальної, психологічно цілісної особистості. Цю рису ми розвивали, тренували, збагачували протягом багатьох уроків, а сьогодні пропоную вам застосувати набуті знання, вміння і навички в оригінальній формі квесту. Прошу прослухати інструкцію до його проходження.

Інструкція до проходження квесту:

1. Оскільки сьогодні урок побудований у формі квесту, вам буде незручно користуватись зошитами, тому ви отримуєте опорний конспект, до якого в зазначених місцях будете заносити потрібну інформацію, відповіді на завдання тощо, які здобудете в квест-перегонах. (*роздати аркуші з «Опорним конспектом»*)
2. Кожна команда отримає квест-карту і буде проходити квест-«зупинки» в тому порядку, як вони позначені в карті. Всього їх **9**. На кожному відводиться **2-4** хвилин часу. За проходження завдань вам будуть нараховуватись бали, які в кінці уроку стануть вашою оцінкою.
3. Ви самостійно занесете бали до опорних конспектів і в кінці уроку завдяки прийому «Rating», з яким добре знайомі, вирахуєте оцінку. Передбачені додаткові бали вам виставлять лідери команд.

4. На «зупинках» на вас чекатимуть координатори (*координаторами запрошені учні I курсу*), які слідкуватимуть за часом, відзначатимуть правильність виконання завдань і нараховуватимуть бали.
5. Будьте уважні та зосереджені! Якщо ви закінчите виконувати завдання раніше – залишайтеся на місці до закінчення часу, тільки після цього переходьте до наступної «зупинки». Слухайте підказки координаторів!
6. Якщо ви за 10 секунд до кінця відведеного часу не виконаєте завдання, то координатор підкаже правильну відповідь, яку ви внесете до конспекту, але балів нараховано не буде!
7. Але пам'ятайте, що ваш результат залежить не від швидкості, а від якості виконання завдань! За швидкість балів не нараховується!
8. І пам'ятайте, що хоч зараз почнеться гра, все ж таки це урок! Тому дотримуйтеся порядку, тиші і взаємоповаги!

✚ Репліка викладачки: Прошу підійти лідерів/лідерок команд і отримати квест-карти з маршрутами. Повертайтеся до ваших команд і чекайте на сигнал. (*лідери повертаються до команд*) Отже, скажу словами Богдана Хмельницького:

Нащо говорити там, де треба діяти?

Богдан Хмельницький

Відкривайте конверти і відправляйтесь своїм маршрутом.

КВЕСТ-КАРТА (загальна)

№ зуп	Завдання	Час на вик-ня	Команда 1	Команда 2	Команда 3
1	<u>Вправа «Ребус»</u>	4 хв	1	4	3
2	<u>Вправа «Заповни прогалини»</u>	4 хв	2	1	4
3	<u>Вправа «Від звуку до букви»</u>	4 хв	3	2	1
4	<u>Вправа «Перетворення»</u>	4 хв	4	3	2
5	Психологічний тренінг (всі)	2 хв	5		
6	<u>Вправа «Розподільний самодиктант»</u>	4 хв	6	8	7
7	Вправа «Логікон»	4 хв	7	6	8
8	<u>Самостійна робота «Знайди, вибери, розподіли»</u>	4 хв	8	7	6
9	Спортивна зупинка (всі)	2 хв	9		

КВЕСТ (32 хв.)

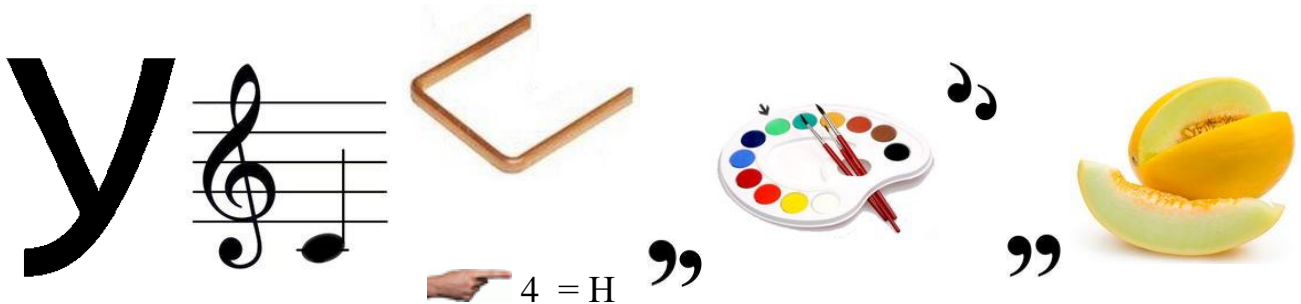
Група учнів та учениць - 3 команди, кожна з яких обрала лідера команди. Лідери отримали квест-карти з маршрутами. На опорних точках працюють координатори, які проводять «зупинки» квесту і підсумовують результати. Всього учні/учениці мають пройти 9 квест-«зупинок», серед яких є ті, що забезпечують дотримання етапів уроку та 2 додаткові: спортивна зупинка та зупинка психологічного тренінгу.

III. Повідомлення теми уроку (4 хв.)

Вправа «Ребус» (4хв.)

Завдання: Розшифруйте слова і запишіть тему уроку. (3 ребуси*5=15б.)

«УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОПИСНОЇ ГРАМОТНОСТІ»

IV. Актуалізація опорних знань (4хв.)

Вправа «Заповни прогалини» (4 хв.) (на ноуті)

Завдання: Відновіть визначення, заповнивши прогалини. Скористайтесь підказками (8 пропусків*1=8б.)

- Орфограма (від гр. orthos- правильний і gramma- буква) - правильне написання (таке, що відповідає правилам або традиціям), яке потрібно вибрати з ряду можливих.
- Основні принципи української орфографії: фонетичний, морфологічний, історичний, диференціюючий.
- Пунктуація (від лат. punctuatio- punktum, що означає крапка) - це розділ мовознавства про використання та вживання на письмі розділових знаків.

V. Узагальнення й систематизація знань і способів діяльності (8 хв.)

Вправа «Від звуку до букви» (4 хв.)

Завдання: Передайте слова у буквенному записі. (10 слів*1=10б.)

[ле'хко], [до'вго], [ходжу'], [хо'чу], [бород'ба'], [по-старо'му], [йа'блун'а], [сли'ва],
[в'і'ра], [догори'].

Довідка: Легко, довго, ходжу, хочу, боротьба, по-старому, яблуна, слива, В(в)іра,
догори.

Вправа «Перетворення» (4хв.)

Завдання: Від поданих слів утворіть прикметники за допомогою суфіксів -ов-, -ев- (-ев-). (14 слів*0,5=7б.)

СОРОЧКА, ГРУША, ГОЛКА, КЛЕН, ЮВІЛЕЙ, РУШНИК, СУКНЯ, ФАРШ,
ЯБЛУНЯ, ХУТРО, АЛЮМІНІЙ, МАГНІЙ, КРАВЕЦЬ, КУШНІР.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ

1. Вправа «Квітка настрою» (1хв.)

Учні/учениці мають зібрати квітку настрою. Для цього їм пропонуються макет квітки та кольорові пелюстки. Кожен/кожна обирає пелюстку та чіпляє її на макет. (+3б.)

2. Вправа «Коло-Я» (1хв.)

Усі стають колом, беруться за руки. Викладачка стає всередині і хвалить учнів/учениць (орієнтовно «ви молодці, все добре»).

✚ **Репліка викладачки:** зараз ми закрутимось на зразок равлика і за моєю командою на 3-4 голосно вигукнемо «Ми найкращі! Я найкращий!» (+3б.)

VI. Застосування знань, умінь, навичок (8хв.)

✚ Вправа «Розподільний самодиктант» (4 хв.)

Завдання: Подані слова розділіть за частинами мови. Визначте, яку частину мови не указано в таблиці. (20 слів*1= 20б. + 3б. за визначення частини мови)

Іменник	Прикметник	Дієслово	Прислівник	Займенник	Числівник	?
?	?	?	?	?	?	?

СЛОВО

Кушнір, різьбяр, я, материнський, семеро, ой, торішній, шістнадцять, джерело, виллю, овва, застосовувати, вживатися, десять, ненастанно, проїзний, насіннячко, кравчиня, спросоння, хтось-то.

Вправа «Логікон» (4хв.)

Завдання: Зберіть іншомовні слова з запропонованих частин, із зібраними словами складіть речення. Пам'ятайте, що можуть бути зайві частинки. (14 слів*1=14б.)

ДИСТ	ТО	ТОР	РАН	КАС	АР'ЄР
ЄР	ЖЕННЯ	АВАН	НО	ТАНЬ	ЄРА
ПОРТЬ	ЗОБРА	СЬЄ	СУ	ЄТИ	БРУТ
ВОЛЬ	ХАУ	КА	ТА	ДО	ЦІЯ
ІН'ЄК	СЕЛЬ	ФА	СТ	В'Ю	НОУ-
РЕН	РО	ВЕК	ТО	ВІК	СТЬ
ТРЕ	ЄТ	БЮ	ВІНЬ	ІНТЕР	ГАРД
РИБ'Ю	ПАЛЬ	ФА	ТЬЄ	СЯ	Б'ЄКТ

КЛЮЧ:

ІН'ЄКЦІЯ

ДИСТРИБ'ЮТОР

ПОРТЬЄРА

ВІНЬЄТКА

БЮРО

НОУ-ХАУ

ВЕКСЕЛЬ

ІНТЕРВ'Ю

АВАНГАРД

ВОЛЬЄР

СУБ'ЄКТ

БРУТТО

КАСТАНЬЄТИ

ДОСЬЄ

VII. Контроль і самоконтроль знань, умінь і навичок (4хв.)

Самостійна робота «Знайди, вибери, розподіли» (4 хв.)

Завдання: Прочитайте. Запишіть виділені слова (якщо вони відповідають вимогам) у три колонки з 1) апострофом, 2) м'яким знаком, 3) з апострофом +з м'яким знаком. (22 слова*0,5=11б.)

- Зліталися вже дорослі діти влітку, мов **ластів'ята**, до **батьківського** вогнища, бо в нас завжди було прийнято **цінувати** те **свято**, коли вся **сім'я** збиралася разом.
- Маленькі** пташенята вперше **вилітають** з гнізда у супроводі матері на **світанку**.
- Солов'їна** мова **українська** – то є не просто мова, а й символ держави, громадянина і **культурної** особистості.
- Вибір професії – справа вкрай важлива, бо від **правильності цього** вибору **залежить майбутнє** людини.
- Синьо-синє** небо, біло-білі хмарки, червоно-червоні **квіточки** – все причаровувало **Христиньку**.
- Пам'ятний** вечір то був, **незабутній**.
- Святковий** вечір закінчився, **здавалось**, так швидко.
- Здоров'я**, щастя, натхнення і успіхів побажали **ювілярці**.
- Любов'ю** матері ми **захищаємось** від негараздів.
- Яке ж **різнобарв'я** пропонує нам **українська** природа: чорнобривці, **мальви**, любисток, **козелець**, півники, **жовтець**, маки, троянди.

1) З апострофом	2) З м'яким знаком	3) З апострофом +м'яким знаком
З'єднати	Блакить	Зав'язь
?	?	?

СПОРТИВНА ЗУПИНКА

Вправа-енергізатор «Шалене курча» (2хв.)

Учні/учениці стоять колом. У колі разом з ними викладачка. Вправа починається з правої руки (потім ліва рука, права нога, ліва нога, а потім руки+ноги+голова). Необхідно швидко стряснути 7 разів (відповідно до 7 квест-зупинок) і так по черзі всіма кінцівками, а потім +головою

(учні сідають на стільці) (+5б.)

VIII. Підбиття підсумків уроку (2 хв.)

 Висновок викладачки: На сьогоднішньому уроці під час, здавалося б, гри ви згадали теоретичні відомості, а саме визначення орфографії та пунктуації, згадали деякі відомості з фонетики, будови слова та морфології, застосували ваші знання, вміння і навички з правопису іншомовних слів, слів з м'яким знаком і апострофом, правопису різних частин мови. На мою думку, нам вдалось досягти мети уроку. Сьогодні всі були молодці. Дякую вам за організованість та активність. А тепер підраховуємо результати вашої діяльності.

 Виставлення оцінок (учні/учениці самостійно підраховують бали і здають конспекти)

IX. Рефлексія (2хв.)

Вправа «Сонячна лотерея»

Завдання: Декілька учнів/учениць виходять до допоміжного столика, обирають картку, зачитують початок фрази, який доповнюють своїми словами.

 Сьогодні на уроці ми дізнались...	 Найцікавішим сьогодні на уроці для мене було...	 Сьогодні я зробив(ла) таке спостереження...
 На сьогоднішньому уроці у мене був...настрій.	 Сьогодні на уроці мені не вистачало...	 Після цього уроку мені хочеться...
 Сьогодні я помітив/ла, що учні нашої групи...	 Хочу дати пораду моїм однокласникам...	 На наступному уроці хотілось би...

X. Домашнє завдання (2 хв.)

Основне:

Стор. 199-203 Впр.256

Творче:

ІВ «ЛИСТ ВИКЛАДАЧЦІ» (відгуки про урок)

Завдання: Напишіть змістовне повідомлення (есе) викладачці будь-яким способом за допомогою Інтернету (соцмережі, скайп, вайбер, sms, E-mail), де викладіть:

- 1) ваше враження від сьогоднішнього уроку;
- 2) пропозиції на наступні уроки;
- 3) зауваження (що вам не подобається і чому).